

Beslutningsforslag nr. B 7. Fremsat den 8. februar 1984 af Riishøj (SF), Agerschou (SF), Tommy Dinesen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Inger Harms (SF), Gert Petersen (SF), Ebba Strange (SF) og Pelle Voigt (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om skærpelse af sanktionspolitikken over for Sydafrika

Med henblik på at skærpe den danske sanktionspolitik over for Sydafrika pålægger folketinget regeringen at gennemføre følgende foranstaltninger:

- a. Med henblik på sikring af overholdelse af folketingets henstilling til selskaberne om gradvis at nedtrappe kulimporten fra Sydafrika skal regeringen af de selskaber, der importerer kul fra Sydafrika, to gange årligt forlange en fyldestgørende oversigt over omfanget af kulimporten fra Sydafrika. Desuden skal regeringen kræve en nøjagtig redegørelse af selskaberne for, hvilke foranstaltninger der i den forløbne periode er blevet udfoldet med henblik på overholdelse af folketingets henstilling. Redegørelserne forelægges folketingets energiudvalg og udenrigsudvalg.

Regeringen skal i den forbindelse over for selskaberne indskærpe, at kulimporten skal falde mærkbart i årene frem til 1990 og på det tidspunkt helt bortfalde.

- b. Med henblik på at sikre overholdelse af den af Danmark tiltrådte FN-olieembargo mod Sydafrika skal regeringen over for olieselskaber og danske rederier fastslå, at det er i modstrid med dansk handels- og udenrigspolitik at foretage handel med olie og/eller transport af olie til Sydafrika.

Med henblik på senest i 1. halvår af 1985 at give folketinget en fyldestgørende oversigt over omfanget af danske skibsreders og olieselskabers overtrædelse af FN's vedtagelser om olieembargo mod Sydafrika pålægges det regeringen at undersøge omfanget af rederiers og olieselskabers olietransporter og salg af dansk

olie til Sydafrika siden 1979 og frem til 1983.

Resultaterne af undersøgelserne forelægges regeringen samt folketingets energiudvalg og udenrigsudvalg.

Regeringen skal udtrykke sin uforbeholdne støtte til Sømændenes Forbund i Danmarks initiativ sammen med internationale søfarts- og havnearbejderorganisationer om afholdelse af en international søfartskonference om olie- og våbenembargo mod Sydafrika.

I forbindelse med sikring af dansk overholdelse af olieembargoen mod Sydafrika og i forbindelse med fremme af regeringens undersøgelser af danske rederiers overtrædelse af olieembargoen skal den danske regering støtte den planlagte internationale søfartskonference om våben- og olieembargo, som planlægges i Genève 1984. Regeringen bevilger til konferencens afholdelse 800.000 kr.

- c. I de nordiske udenrigsministermøder og i de relevante hertil knyttede embedsmandsudvalg pålægges det regeringen aktivt at arbejde for en klar nordisk afstandtagen fra enhver nordisk medvirken til IMF-långivning til Sydafrika. Det pålægges regeringen at tage sagen op på de førstkomende møder mellem de nordiske udenrigsministre og i de relevante embedsmandsudvalg.

- d. Regeringen pålægges – om nødvendigt ved lov – at standse enhver form for danske nyinvesteringer i Sydafrika. Ligeledes forbydes salg af licenser til Sydafrika.

- e. SAS-flyvningen til Sydafrika standses med øjeblikkeligt varsel.

Bemærkninger til forslaget

Gentagne gange har danske regeringer stemplet apartheid som en trussel mod verdensfreden og en forbrydelse mod menneskeheden. Sydafrika holder stadig Namibia besat, ligesom landet driver systematisk terrorvirksomhed og undergravningsarbejde over for de unge selvstændige nabolande. Det skal fastslås, at den seneste forfatningsændring i Sydafrika ikke indeholder nogen form for fremskridt i retning af flertalsstyre i Sydafrika. Sydafrikas Namibia-politik og terrorvirksomheden over for Angola samt de gentagne bombetogter mod påståede ANC-hovedkvarterer understreger, at Sydafrika ikke er til sinds at rette sig efter FNs henstillinger. Derfor er en skærpelse af sanktionspolitikken en nødvendighed. Alternativet bliver et blodbad i det sydlige Afrika.

Det har været skiftende danske regeringers officielle standpunkt, at der bør indføres effektivt virkende sanktioner over for Sydafrika. I den forbindelse har Danmark ydet konkrete bidrag, oftest i nordisk regie samt gennem arbejde i FN. Der er sket fremskridt, hvad angår sanktioner inden for kultur- og sportsområdet, men det har knebet gevaldigt, når det har drejet sig om effektivt virkende økonomiske sanktioner. I den forbindelse har man henvist til, at økonomiske sanktioner bør have deres baggrund i sikkerhedsrådsvedtagelser. Dette er en urimelig holdning. Det er nødvendigt, at stater og grupper af stater tager selvstændige initiativer. Det ville være glædeligt, om optrapningen af den danske sanktionspolitik kunne ske inden for rammerne af et fællesnordisk samarbejde. Men også her gælder det, at Danmark i mangel på enighed må kunne handle selvstændigt.

I januar 1983 (se Folketingstidende 1982-83, forhandlingerne sp. 4558) vedtog folketinget en henstilling til selskaberne om senest i 1990 at afvikle al kulimport fra Sydafrika. Beslutningen vakte megen debat og bestemt ikke begejstring eksempelvis i elværkskredse. Ud fra den betragtning, at det er det danske folketing og ikke elværkerne, der driver Sydafrika-politik i dette land, er det nødvendigt, at regering og folketing får klar besked

om, hvad selskaberne konkret gør for at overholde folketingsbeslutningen til punkt og prikke.

Det er fra eksempelvis Shipping Research Bureaus oversigter klart, at danske rederier og i særdeleshed A. P. Møller i de senere år har transporteret store mængder olie til Sydafrika. Uanset at der ikke har kunnet vedtages en bindende olieboycot, er disse transporter ganske som våbentransporterne en skamplet på dansk antiapartheidpolitik. Derfor bør regering, folketing og befolkning i det mindste kende det nøjagtige omfang af transporterne, og der skal gøres alt for at sikre, at dansk olie ikke transporteres til Sydafrika. Derfor skal regeringen aktivt arbejde for, at dette ikke finder sted, ligesom redegørelserne skal indeholde vurderinger af omfanget af transport af dansk olie til Sydafrika. I dette arbejde må der arbejdes internationalt. Derfor støtten til sømandsforbundets initiativ. Regeringen bør i den forbindelse tage kontakt bl.a. til Norge og til OPEC-lande, f.eks. Saudi-Arabien, for at fremme mobilisering af en effektivt virkende international olieboycot af Sydafrika. Det helt utilfredsstillende svar til folketingsmedlem Tommy Dinesen (spørgsmål S 149, se Folketingstidende 1983-84, 1. samling, forhandlingerne sp. 2096-2097) om eksport af dansk olie til Sydafrika nødvendiggør hurtige initiativer.

Sverige har i dag forbud mod nyinvesteringer i Sydafrika. Danmark burde for længst have forhindret alle former for økonomisk og videnskabeligt-teknisk samarbejde med Sydafrika. Som det første skridt henimod en afvikling af alle danske engagementer i Sydafrika bør regeringen i det mindste sige stop for fremtidige danske investeringer samt salg af licenser. Dette indebærer eksempelvis, at den danske elbil, der oven i købet har fået jobskabesmidler, ikke vil kunne produceres i Sydafrika – heller ikke på licens. Det skal bemærkes, at forbud mod eller modvirkning af nyinvesteringer i Sydafrika er nævnt i punkt 1 i det nordiske handlingsprogram fra 1978.

Det burde være en selvfølge, at de nordiske lande fra starten klart markerede modstand mod Den Internationale Valutafonds långivning til Syd-

afrika. Dette har beklageligvis ikke været tilfældet. Det er forslagsstillernes opfattelse, at Danmark aktivt skal arbejde for en klar fællesnordisk afstandtagen fra denne långivning.

SAS-flyvningen til Sydafrika bør standses, ikke mindst efter at det har vist sig, at der ad den vej er blevet smuglet våben til Sydafrika.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at en vedtagelse af dette beslutningsforslag vil skabe væsentlig større respekt om dansk Sydafrika-politik. Trigon-sagen og de danske olietransporter til Sydafrika har skadet billedet af Danmark som et antiapar-

theidland. Det er forslagsstillernes håb, at flere af de i forslaget nævnte tiltag kan gennemføres som fællesnordiske foranstaltninger, men modstand i andre nordiske lande må aldrig kunne standse selvstændige danske initiativer.

Selvstændige danske bidrag er nødvendige i den internationale kamp for mobilisering af effektivt virkende sanktioner over for apartheidregimet.

Det bemærkes, at beslutningsforslaget er en genfremsættelse af et i folketingsåret 1983-84, 1. samling, fremsat forslag (se Folketingstidende 1983-84, 1. samling, forhandlingerne sp. 2532 og tillæg A sp. 1821).